

P O E S I E

František

Listopad

SEBRANÉ SPISY

Františka Listopada

Svazek I.

verše z let 1943 – 1981





František Listopad

(nar. 26. 11. 1921 v Praze)

Autor básní, próz, esejů, divadelních her, překladatel

Narodil se jako Jiří Synek, na konci 30. let maturoval na gymnáziu a od roku 1941 se skrýval jakožto účastník domácího odboje ve skupině Za svobodu. Po válce studuje estetiku a literární vědu na FFUK a řídí kulturní rubriku Mladé fronty, již spoluzaložil. Básnický okruh tohoto deníku vystupuje s programem tzv. dynamoarchismu. Roku 1947 je vyslán jako redaktor časopisu Paralele 50 do Paříže, domů se už nevrací, ale v roce 1959 přesídluje z Paříže do Portugalska. Z Porta se stěhuje roku 1964 do Lisabonu, kde působí na Technické univerzitě jako profesor slovanské kultury, posléze jako ředitel Instituto Superior de Ciencias Sociais e Políticas (1975–1977). Od roku 1982 je ředitelem Vysoké divadelní a filmové školy, paralelně se věnuje televizní a divadelní režii. V Portugalsku publikuje pod pseudonymem Jorge Listopad. Po roce 1989 přijíždí znovu domů; v té následně vzniká několik jeho nových básnických sbírek.

Debutoval roku 1939 v Národních listech povídkou *Cibelná*; téhož roku vysílal jeho rozhlasovou aktovku Český rozhlas. Do roku 1948 publikoval v řadě českých kulturních periodik, z emigrace přispíval česky do mnoha exilových časopisů. Po roce 1990 publikoval v Literárních novinách (zejména), Listech, Tvaru, Světové literatuře, Salonu Práva aj. V roce 1991 režíroval v brněnském divadle Marta (JAMU) hru *Jak Kryštof Kolumbus chtěl přejít na protější chodník* (Michel de Ghelderode), roku 1995 v divadle Husa na provázku hru *Vzhůru do pekla* (Fernando Pessoa, tohoto autora také jako první překládá. Listopadovy básnické sbírky jsou shrnuty v tomto svazku jeho *Spisů*.

Od halasovských počátků a reflexe válečných a poválečných událostí ve vypjatě metaforickém duchu se přesunuje k poetice dynamoarchismu a odtud k poezii rázu existenciálního. Důležitým motivem básníka, prozaika i esejisty-emigranta je kromě otázek bytí paměť, jazyk a hledání domova. Většina lyrických, často milostných próz Františka Listopada byla napsána v portugalštině, přesto Listopad-český básník ani po dlouhých letech v emigraci neztratil nic ze suverenity bravurního ohýbače mateřštiny ve všech jejích polohách, včetně dialektické. Jeho radostný pohled na svět i víra v dobro, v obrodnou moc slova, a přívětivé nahlížení lidí a událostí, z nich číší stejně jako láska k češtině.

DAUPHIN



FRANTIŠEK LISTOPAD

BÁSNĚ I

František Listopad

B Á S N Ě I

Sebrané spisy – svazek I.

1943–1981

© František Listopad, 2011
Photo © Jan Horáček 2011
Epilogue © Jaroslav Erik Frič
© Dauphin, 2011
ISBN 978-80-7272-393-5
ISBN 978-80-7272-284-6 pdf
ISBN 978-80-7272-285-3 e-pub

SLÁVA UŘKNUTÍ

1943-1944

DLOUHÉ POLE

Chudá a veselá

Chudý a veselý
ejchuchu ejchuchu
jak čapku vyhodit
básničku do vzduchu

mléčnými zoubky
kouše svět
Tráva zahvívá
a panáčkuje hned

Obejít úhor
bezem jej pozasít
pospíchám všechno
malým snem pokazit

rukou chtít pohladit
vše živé bezmála
zadýchat holátka
v okrese tralala

Chudý a veselý
ejchuchu ejchuchu
jak čapku vyhodit
básničku do vzduchu

Večer nad traktorem

PŘÁTELŮM

Pole dlouhé jako harmonika
lehoučce i těžce hrá
a protože už večer je
kanou malé slzy ticha
na traktor krásně železný
co vsi celé náleží

Stíny obcházejí hladí
tvrdá lože prvních lásek
kde jsme nějak říkali si
láska bude chléb
a my

Nezatlačte oči velké naději

Šel sbírat jsem padavčata

Šel sbírat jsem padavčata
zářijovou první mlhou.
Po kotníky měkká blata
s posmutnělou třezalkou.

Netřes se. Netřesu se.
a taky jsem jen smutný kluk.
Hledám čísi krásy rusé...
Oblé spaní. Hejno sluk;

křídlům bych moh' přišeptnouti
zdejší lásku. Nelétá;
slovo lidem, co se hroutí
rozpražení do světa.

Proběhl jsem všechno krážem,
strachu srdce! – ústa tvá.
Z všeho, z všeho jenom báseň
– dušičky trus – zůstává.

Zarubaná

Jít cestou zas. Tou cestou bez symbolů.
Zrak topol vyšplhá kouřící do nebe.
Konečně pryč... od stolů plných bolů.
A zahrát zapískat klid ztichlý na hřeben.

Císařské cesty nechtí mě, jen zarubané;
o něco těžší jsou než hřeben chtěl by hrát.
Jít, třeba tíže jít. Obzory odpoutané!
A s nimi na míse světa zas stolovat.

Podmílaná

Zatímco ještě se srdci prstýnkujete
já chodím zmrazky a ulicemi zimy
chodím samotou jsa sám i mezi svými
se vzpomínkami jen napůl nechtěnými
na ženu které duši vydýchnete

Na ženu na život na zemi dotýkanou
jen jednou poctivě a jméno to má smrt
Vzpomínám na něhu skoro už vydýchanou
v tom malém světě který je na padrt'

Zatímco ještě se srdci prstýnkujete
chci strach dát ostružinám
těm uschlým od krve

Ostružina v kterém lese kvete?